

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/117/2002

POLACY O GŁOSOWANIU W WYBORACH SAMORZĄDOWYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Jesiennymi wyborami samorządowymi interesuje się - według własnych deklaracji - ponad połowa uprawnionych do głosowania (55%), z tego co ósmy (13%) - w dużym stopniu. W porównaniu z majem rejestrujemy znaczący wzrost zainteresowania wyborami planowanymi na październik.
- Udział w wyborach władz samorządowych zapowiada blisko dwie trzecie ankietowanych. Faktyczna frekwencja z pewnością nie będzie tak wysoka, już teraz jednak poziom deklaracji uczestnictwa w głosowaniu okazuje się nieco wyższy od rejestrowanego w sierpniu '98 - na dwa miesiące przed poprzednimi wyborami samorządowymi.
- Ze wstępnych zapowiedzi respondentów wynika, że większym zainteresowaniem przyszłych wyborców będą się cieszyć raczej kandydatury osób spoza istniejącego obecnie układu władzy. Zarówno w głosowaniu do rady gminy (miasta), jak i w bezpośrednich wyborach wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast więcej ankietowanych wolałoby głosować na kandydatów niezwiązanych z obecnymi władzami (odpowiednio: 41% i 43%). Wyraźnie mniej osób (po 27% w obu przypadkach) chciałoby ponownie powierzyć te funkcje kandydatom ekipy obecnie rządzącej.
- Wśród respondentów przeważają także osoby, które wolałyby głosować na kandydatów niezależnych, niezwiązanych z żadnym ugrupowaniem politycznym (w wyborach do rady miasta czy gminy - 44%, a w wyborach wójtów, burmistrzów czy prezydentów miast - 46%). Najbardziej niechętni głosowaniu według preferencji partyjnych są mieszkańcy wsi. Według klucza partyjnego chciałby głosować za ledwie co czwarty wyborca (odpowiednio: 25% i 24%). Stosunkowo najczęściej są to mieszkańcy największych miast.

Do wyborów samorządowych pozostały prawie cztery miesiące, jednak już teraz budzą one dość duże zainteresowanie społeczeństwa. Według własnych deklaracji¹ interesuje się nimi ponad połowa badanych, z tego co ósmy - w dużym stopniu. Zwykle zainteresowanie wyborami rośnie wraz ze zbliżaniem się ich terminu. Zatem stopień, w jakim respondenci już teraz deklarują zainteresowanie głosowaniem planowanym na październik, wydaje się tym bardziej wysoki, że poziom tych deklaracji jest zbliżony do rejestrowanego na dwa miesiące przed poprzednimi wyborami władz samorządowych - w sierpniu '98. Warto w tym miejscu przypomnieć, że przed czterema laty była rekordowo wysoka frekwencja jak na wybory samorządowe.

W porównaniu z sondażem majowym rejestrujemy stosunkowo duży wzrost zainteresowania jesiennym głosowaniem. Zmianę tę, jak się wydaje, należy wiązać przede wszystkim z faktem rozszerzenia ich zakresu o bezpośrednie wybory wójtów, burmistrzów czy prezydentów miast, co zasygnalizowane zostało również w treści pytania. Za takim rozwiązaniem opowiadała się zdecydowana większość Polaków².

Tabela 1

W tym roku odbędą się wybory samorządowe do rad gminnych, powiatowych i sejmików wojewódzkich. Czy Pana(ia) wybory te:	Wskazania respondentów według terminów badań					
	VIII '98	IX '98	I '02	IV '02	V '02	VI '02
	w procentach					
- bardzo interesują	11	15	8	11	11	13
- raczej interesują	39	48	34	35	36	42
- raczej nie interesują	24	23	31	27	27	26
- zupełnie nie interesują	23	12	23	23	24	18
Trudno powiedzieć	3	2	4	4	2	1

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (145) przeprowadzono w dniach 7-10 czerwca 2002 roku na liczącej 1060 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Por. komunikat CBOS „Wybory samorządowe”, czerwiec 2002.

Udział w jesiennych wyborach deklaruje obecnie blisko dwie trzecie uprawnionych do głosowania. Nie oznacza to, że faktyczna frekwencja będzie równie wysoka. Z reguły bowiem odsetek deklarujących uczestnictwo znacznie przewyższa liczbę faktycznie głosujących. Już teraz jednak odsetek badanych zapowiadających udział w głosowaniu jest minimalnie wyższy od rejestrowanego w sierpniu '98 - na dwa miesiące przed poprzednimi wyborami samorządowymi.

Tabela 2

Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w tych wyborach?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	VIII '98	IX '98	VI '02
	w procentach		
Na pewno wezmę w nich udział	41	56	43
Raczej wezmę w nich udział	19	13	18
Jeszcze nie wiem	15	17	19
Raczej nie wezmę w nich udziału	11	4	7
Na pewno nie wezmę w nich udziału	14	9	13

Deklaracje uczestniczenia w wyborach samorządowych są stosunkowo częstsze na wsi i w małych miejscowościach (do 20 tys. mieszkańców) niż w większych miastach. Wynika to stąd, że władze lokalne w niewielkich miejscowościach są stosunkowo najmniej anonimowe, a ich działalność jest bardziej widoczna i odczuwalna dla mieszkańców. W tym roku najmniejsze zainteresowanie wyborami samorządowymi i zarazem najczęstsze zapowiedzi absencji notujemy wśród mieszkańców dużych miast, liczących od 101 do 500 tys. ludności, nie zaś - jak poprzednio, w roku '98 - wśród osób mieszkających w największych aglomeracjach. Może to mieć związek z faktem, że w największych aglomeracjach przygotowania do wyborów wydają się stosunkowo zaawansowane, coraz więcej polityków deklaruje swoją chęć startowania w nich i coraz bardziej poszerza się grono potencjalnych kandydatów na stanowiska prezydentów miast. Hipotezę tę może potwierdzać fakt, iż właśnie w miastach liczących powyżej 501 tys. mieszkańców zarejestrowaliśmy największy (aż 19-punktowy) wzrost zainteresowania wyborami samorządowymi.

Tabela 3

Miejsce zamieszkania	Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w tych wyborach?		
	Tak	Jeszcze nie wiem	Nie
	w procentach		
Wieś	68	17	15
Miasto do 20 tys. mieszkańców	66	18	15
Miasto od 20 do 100 tys.	60	19	21
Miasto od 101 do 500 tys.	47	24	29
Miasto powyżej 501 tys. mieszkańców	60	15	25

Tabela 4

Miejsce zamieszkania	W tym roku odbędą się wybory samorządowe do rad gminnych, powiatowych oraz sejmików wojewódzkich. Czy Pana(ia) wybory te:					
	interesują		nie interesują		Trudno powiedzieć	
	V '02	VI '02	V '02	VI '02	V '02	VI '02
	w procentach					
Wieś	52	60	46	39	2	1
Miasto do 20 tys. mieszkańców	58	61	42	39	1	0
Miasto od 20 do 100 tys.	42	53	54	45	3	2
Miasto od 101 do 500 tys.	40	40	59	58	1	2
Miasto powyżej 501 tys. mieszkańców	35	54	62	41	3	5

Najbliższe wybory samorządowe, podobnie zresztą jak i polityka w ogóle, częściej wzbudzają zainteresowanie mężczyzn niż kobiet. Mężczyźni również trochę częściej niż kobiety zapowiadają swój udział w jesiennym głosowaniu. Do urn wyborczych wybierają się przede wszystkim osoby w wieku między 35 a 54 rokiem życia. Deklaracje uczestnictwa w nadchodzących wyborach samorządowych, podobnie jak w innych głosowaniach, najsilniej różnicują: poziom wykształcenia respondentów, ocena własnej sytuacji materialnej oraz zainteresowanie polityką. Zamiar głosowania najczęściej zgłaszają osoby z wyższym wykształceniem, dobrze sytuowane, zainteresowane wydarzeniami politycznymi i mające wyrobione poglądy polityczne. Deklaracje uczestniczenia w nich wyraźnie zależą również od religijności badanych - im częstszy udział w praktykach religijnych, tym więcej deklaracji udziału w wyborach władz samorządowych.

Spośród grup społeczno-zawodowych głosowanie w wyborach najbardziej powszechnie zapowiadają rolnicy (aż 84% deklaracji uczestnictwa) oraz przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (81%). Częściej niż inni do urn wybierają się także robotnicy wykwalifikowani (74%) oraz pracownicy umysłowi niższego szczebla (70%). Co interesujące, najrzadziej udział w wyborach władz samorządowych zapowiadają osoby prowadzące samodzielną działalność gospodarczą poza rolnictwem - do potencjalnych wyborców zalicza się obecnie zaledwie niespełna co drugi przedstawiciel tej grupy (48%).

Udział w jesiennym głosowaniu nieco częściej deklarują osoby o prawicowych niż lewicowych poglądach politycznych (odpowiednio: 75% i 70%). Spośród elektoratów partyjnych swoją obecność w lokalach wyborczych relatywnie najczęściej zapowiadają zwolennicy Platformy Obywatelskiej oraz PSL. Stosunkowo najrzadziej - potencjalni wyborcy Samoobrony.

Tabela 5

Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w tych wyborach?	Elektoraty partii politycznych					
	LPR	PO RP	PSL	PiS	Samoobrona	SLD
	w procentach					
Tak	80	94	91	85	77	80
Jeszcze nie wiem	12	5	9	8	13	15
Nie	8	1	-	7	10	5

KOGO WYBRAĆ DO SAMORZĄDÓW?

Dwie piąte ankietowanych wolałyby wybrać w jesiennych wyborach kandydata niezwiązanego z obecnymi władzami samorządowymi. Nieco ponad jedna czwarta zdecydowałaby się poprzeć osoby związane z istniejącym obecnie układem władzy. W porównaniu z sytuacją sprzed poprzednich wyborów samorządowych (w roku '98) notujemy zarówno spadek poparcia dla obecnie rządzących (nieco silniejszy), jak i spadek liczby zdeklarowanych przeciwników obecnych władz samorządowych (nieco słabszy). Jednak niemal dwa razy więcej ankietowanych niż wówczas nie potrafi powiedzieć, czy

głosowałyby za obecnymi władzami samorządowymi czy przeciw nim. W porównaniu z deklaracjami z początku roku zmiany są niewielkie - w nieznacznym stopniu wzrosła liczba osób chcących głosować na kandydatów zgłoszonych przez ugrupowania obecnie rządzące, równie nieznacznie spadł odsetek deklaracji przeciwnych.

Tabela 6

Czy w wyborach do rady Pana(i) miasta/gminy wolal(a)by Pan(i) głosować	Wskazania respondentów według terminów badań			
	V '94	IX '98	I '02	VI '02
	w procentach			
- na kandydatów związanych z obecnymi władzami Pana(i) miasta/gminy	36	35	24	27
- na kandydatów niezwiązanych z obecnymi władzami Pana(i) miasta/gminy	45	47	43	41
Trudno powiedzieć	18	18	33	32

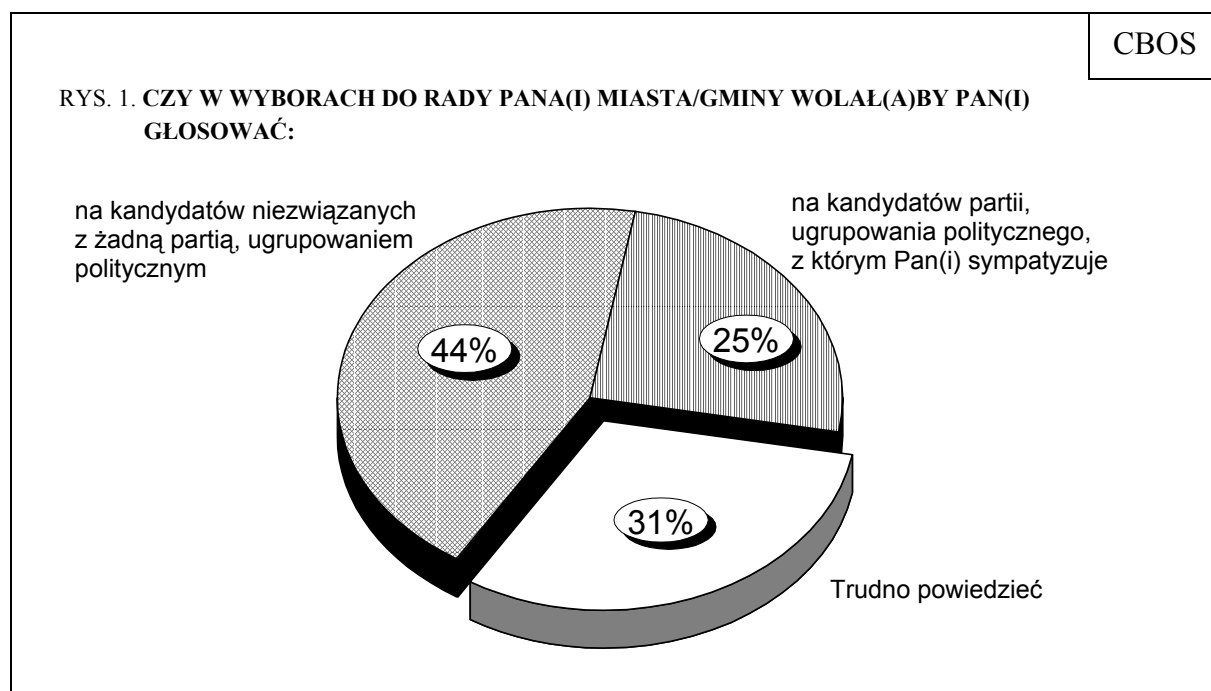
Zdecydowanie najgorzej oceniane są władze samorządowe w największych miastach - niemal połowa ich mieszkańców nie chce ponownie głosować na obecnie rządzących. Lepiej postrzegane są władze lokalne w najmniejszych miastach, a także na wsi, gdzie badani w największym stopniu mają wyrobioną opinię na ich temat. Mimo iż również w ich przypadku przeważają przeciwnicy, ale stosunkowo wielu jest także zwolenników.

Tabela 7

Czy w wyborach do rady Pana(i) miasta/gminy wolal(a)by Pan(i) głosować:	Wielkość miejscowości				
	wieś	miasto do 20 tys.	miasto 20 -100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto powyżej 501 tys.
	w procentach				
- na kandydatów związanych z obecnymi władzami Pana(i) miasta/gminy	30	33	25	27	16
- na kandydatów niezwiązanych z obecnymi władzami Pana(i) miasta/gminy	44	40	37	35	48
Trudno powiedzieć	26	27	38	38	36

Im ankietowani są lepiej wykształceni, tym gorzej oceniają obecne władze samorządowe. Najbardziej krytyczne są pod tym względem osoby z wyższym wykształceniem - ponad połowa z nich (54%) twierdzi, że nie będzie głosować na kandydatów związanych z obecnymi władzami samorządowymi. Wyraźniej gorzej oceniają je osoby o prawicowych poglądach politycznych (52%) niż respondenci określający swoje poglądy jako lewicowe. Wśród tych ostatnich ponad dwie piąte (42%) chce głosować na kandydatów niezwiązanych z ugrupowaniami obecnie rządzącymi w ich samorządzie i niewiele mniej (37%) - na obecnie rządzących.

Ponad dwie piąte ankietowanych wolałoby poprzeć kandydatów niezwiązanych z żadnymi ugrupowaniami politycznym, a co czwarty chciałby głosować w tych wyborach według klucza partyjnego.

Kandydatów rekomendowanych przez popierane przez siebie partie najłatwiej zaakceptowałiby mieszkańcy dużych miast, najbardziej niechętni byłiby im mieszkańcy wsi.

Tabela 8

Czy w wyborach do rady Pana(i) miasta/gminy wołał(a)by Pan(i) głosować:	Wielkość miejscowości				
	wieś	miasto do 20 tys.	miasto 20 -100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto powyżej 501 tys.
	w procentach				
- na kandydatów partii, ugrupowania politycznego, z którym Pan(i) sympatyzuje	21	26	26	28	31
- na kandydatów niezwiązanych z żadną partią, ugrupowaniem politycznym	52	42	36	41	36
Trudno powiedzieć	27	31	38	31	33

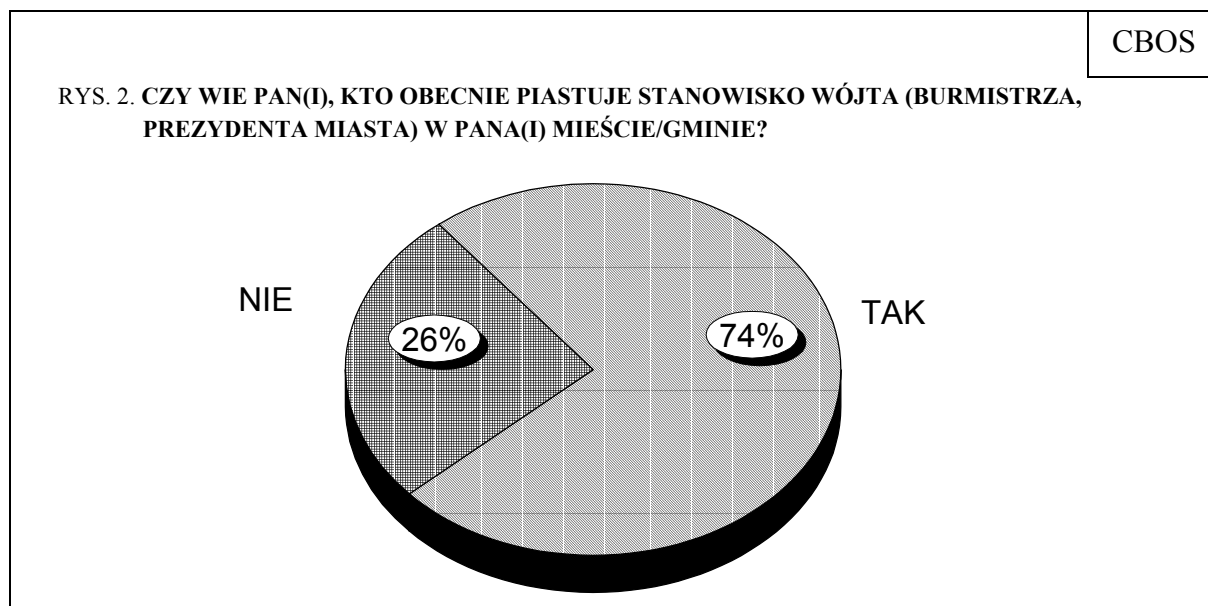
Wśród zwolenników poszczególnych partii politycznych w największym stopniu „partyjny” charakter wyborów samorządowych akceptują zwolennicy SLD, a także PiS. Najbardziej przeciwni wyborom według logiki poparcia partyjnego są zwolennicy Samoobrony oraz PO - wśród potencjalnych wyborców tych ugrupowań ponad połowa głosowałaby chętniej na kandydatów niezwiązanych z żadną partią czy ugrupowaniem politycznym. Trudno jednakże przesądzać, czy tego rodzaju deklaracje faktycznie źle wróżą tym partiom w najbliższych wyborach.

Tabela 9

Czy w wyborach do rady Pana(i) miasta/gminy wołał(a)by Pan(i) głosować:	Elektoraty partii politycznych					
	LPR	PO RP	PSL	PiS	Samo-obrona	SLD
	w procentach					
- na kandydatów partii, ugrupowania politycznego, z którym Pan(i) sympatyzuje	34	30	24	42	27	46
- na kandydatów niezwiązanych z żadną partią, ugrupowaniem politycznym	41	51	49	43	54	35
Trudno powiedzieć	25	19	28	15	19	19

O WYBORACH WÓJTÓW, BURMISTRZÓW I PREZYDENTÓW MIAST

Zdecydowana większość ankietowanych zna osobę, która w ich mieście lub gminie szefuje władzom samorządowym. Co czwarty respondent nie jest zorientowany, kto w jego miejscowości pełni urząd wójta, burmistrza czy prezydenta miasta.

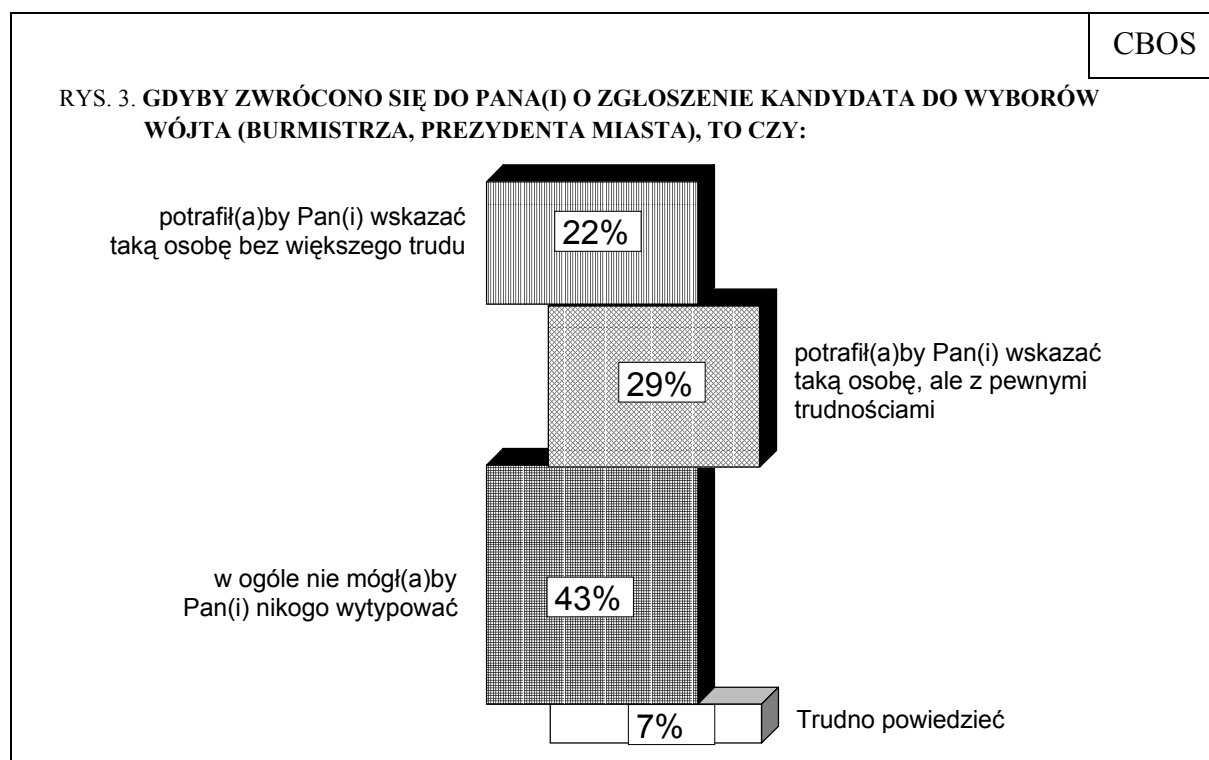

Najlepszą orientację co do osoby piastującej najwyższe stanowisko w samorządzie lokalnym mają mieszkańcy najmniejszych miast - ponad cztery piąte wie, kto w ich miasteczku jest burmistrzem. Tylko niewiele mniej mieszkańców wsi zna swego wójta. Najmniej zorientowani w tym względzie są mieszkańcy dużych miast, w tym szczególnie liczących od 101 do 500 tys. ludności - ponad jedna trzecia z nich nie potrafiłaby powiedzieć, kto pełni u nich funkcję burmistrza lub prezydenta ich miasta

Tabela 10

Czy wie Pan(i), kto obecnie piastuje stanowisko wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w Pana(i) mieście/gminie?	Wielkość miejscowości				
	wieś	miasto do 20 tys.	miasto 20 -100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto powyżej 501 tys.
	w procentach				
Tak	79	82	74	64	67
Nie	21	18	26	36	33

Zdaniem znacznego odsetka badanych, nie jest łatwo wytypować odpowiednie osoby do pracy w samorządzie. Ponad dwie piąte ankietowanych uważa, że nie potrafiłoby wskazać właściwego kandydata na stanowisko wójta, burmistrza czy prezydenta miasta, a ponad jedna czwarta z pewnymi trudnościami zdecydowałaby się wytypować taką osobę. Tylko nieco więcej niż co piąty respondent bez trudu wymieniłby odpowiednią kandydaturę.

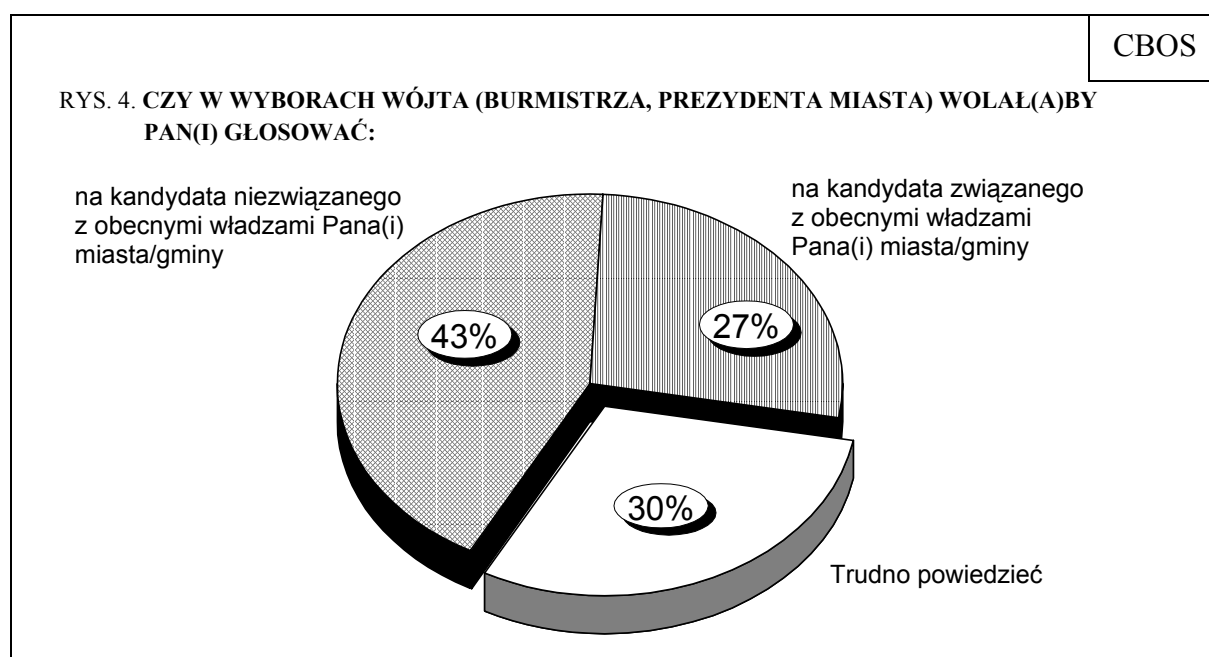

Wśród badanych znających swojego wójta lub burmistrza czy prezydenta miasta jedna trzecia nie potrafiłaby wskazać żadnego kandydata, prawie tyle samo z trudem wytypowałoby taką osobę, a ponad jedna czwarta bez trudu wymieniłaby odpowiednią kandydaturę. Pośrednio można zatem wnioskować, że duża część ankietowanych nie wydaje się w pełni usatysfakcjonowana pracą ekipy obecnie sprawującej władzę w ich mieście lub gminie - typując kandydata na to stanowisko raczej nie szukaliby go wśród osób będących obecnie u władzy.

Tabela 11

Gdyby zwrócono się do Pana(i) o zgłoszenie kandydata do wyborów wójta (burmistrza, prezydenta miasta), to czy:	Czy wie Pan(i), kto obecnie piastuje stanowisko wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w Pana(i) mieście/gminie?	
	Tak	Nie
	w procentach	
- potrafił(a)by Pan(i) wskazać taką osobę bez większego trudu	29	3
- potrafił(a)by Pan(i) wskazać taką osobę, ale z pewnymi trudnościami	34	14
- w ogóle nie mógł(a)by Pan(i) nikogo wytypować	32	73
Trudno powiedzieć	5	10
	100	100

W tym roku wybory wójtów, burmistrzów czy prezydentów miast będą miały charakter bezpośredni - to obywatele w dwóch turach głosowania (jeśli zajdzie taka potrzeba, gdy żaden kandydat nie uzyska w pierwszej turze ponad połowy głosów) zadecydują, kto będzie piastował to stanowisko w ich gminie czy mieście przez najbliższą kadencję. Ponad dwie piąte badanych wolałyby głosować na kogoś niezwiązanego z układem politycznym pełniącym obecnie władzę w ich mieście czy gminie. Tylko nieco więcej niż co czwarty respondent ponownie powierzyłby to stanowisko przedstawicielowi ekipy obecnie rządzącej.

Wśród respondentów orientujących się, kto w ich mieście lub gminie pełni najwyższe funkcje, blisko połowa nie chciałaby głosować na jakąkolwiek kandydaturę związaną z obecnymi władzami, w tym - jak się można domyślać - na osobę pełniącą obecnie tę funkcję. W tej grupie respondentów urzędujące władze (jeszcze niewybrane bezpośrednio) nie są oceniane pozytywnie i nie zdobyłyby przychylności wyborców. Tylko niespełna jedna trzecia wyborców świadomych i zorientowanych w polityce lokalnej poparłaby przedstawiciela ekipy obecnie sprawującej władzę.

Tabela 12

Czy w wyborach wójta (burmistrza, prezydenta miasta) wolał(a)by Pan(i) głosować:	Czy wie Pan(i), kto obecnie piastuje stanowisko wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w Pana(i) mieście/gminie?	
	Tak	Nie
	w procentach	
- na kandydata związanego z obecnymi władzami Pana(i) miasta/gminy	30	19
- na kandydata niezwiązanego z obecnymi władzami Pana(i) miasta/gminy	48	27
Trudno powiedzieć	22	54

Wśród potencjalnych wyborców połowa wolałaby głosować na kogoś innego niż kandydat związany z obecnymi władzami samorządowymi. Urzędująca ekipa zyskałaby przychylność jednej trzeciej głosujących.

Tabela 13

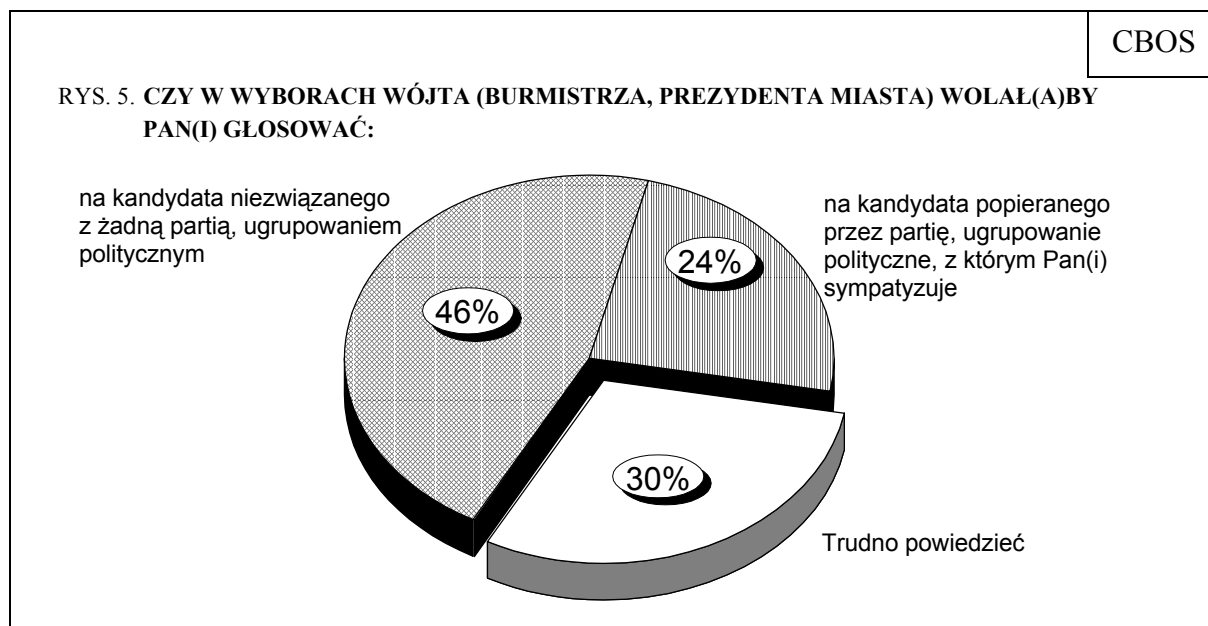
Czy w wyborach wójta (burmistrza, prezydenta miasta) wolał(a)by Pan(i) głosować:	Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w tych wyborach?		
	Wezmę udział	Jeszcze nie wiem	Nie wezmę udziału
	w procentach		
- na kandydata związanego z obecnymi władzami Pana(i) miasta/gminy	34	18	18
- na kandydata niezwiązanego z obecnymi władzami Pana(i) miasta/gminy	50	30	30
Trudno powiedzieć	16	52	52

Relatywnie najgorsze notowania mają wśród wyborców władze samorządowe w największych aglomeracjach, a także w najmniejszych miastach oraz na wsi - w tych miejscowościach najwięcej badanych wolałoby głosować na kandydatury niezwiązane z obecnie sprawującymi władzę. Jednocześnie trzeba zaznaczyć, że o ile w największych miastach obecne władze samorządowe rzeczywiście nie cieszą się dobrą opinią i stosunkowo niewielu wyborców chciałoby ponownie je wybrać, o tyle samorzady na wsi mają relatywnie wielu zarówno przeciwników, jak i zwolenników. Ponad dwie piąte mieszkańców wsi wolałoby głosować na kogoś innego niż obecnie rządzący, podczas gdy co trzeci ponownie poparłby w wyborach kandydata związanego z obecnymi władzami.

Tabela 14

Czy w wyborach wójta (burmistrza, prezydenta miasta) wolał(a)by Pan(i) głosować:	Wielkość miejscowości				
	wieś	miasto do 20 tys.	miasto 20 -100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto powyżej 501 tys.
	w procentach				
- na kandydata związanego z obecnymi władzami Pana(i) miasta/gminy	32	26	28	26	17
- na kandydata niezwiązanego z obecnymi władzami Pana(i) miasta/gminy	44	46	38	38	50
Trudno powiedzieć	24	28	34	36	33

Także jeśli chodzi o wybory wójta, burmistrza lub prezydenta miasta wśród Polaków przeważa opinia, że powinny one być dokonywane według kryteriów innych niż partyjne. Blisko połowa ankietowanych wolałaby głosować w tych wyborach na kandydata niezwiązanego z żadną partią lub ugrupowaniem politycznym, a co czwarty zdecydowałby się poprzeć osobę rekomendowaną przez bliską mu partię.

Wśród potencjalnych wyborców co drugi wolałby głosować według kryteriów innych niż partyjne i poprzeć kandydata niezwiązanego z żadnym ugrupowaniem politycznym.

Tabela 15

Czy w wyborach wójta (burmistrza, prezydenta miasta) wolał(a)by Pan(i) głosować:	Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w tych wyborach?		
	Wezmę udział	Jeszcze nie wiem	Nie wezmę udziału
	w procentach		
- na kandydata popieranego przez partię, ugrupowanie polityczne, z którym Pan(i) sympatyzuje	30	12	14
- na kandydata niezwiązanego z żadną partią, ugrupowaniem politycznym	51	42	35
Trudno powiedzieć	19	46	51

Najbardziej niechętni „partyjnym” kandydatom na najwyższe stanowisko we władzach samorządowych są mieszkańcy wsi, natomiast relatywnie w największym stopniu są w stanie ich zaakceptować mieszkańcy wielkich miast. Zapatrywania wyborców wynikają zapewne przede wszystkim z ich doświadczeń z wyborami samorządowymi - na wsi i w miasteczkach kandydaci są zwykle lepiej znani obywatelom niż w dużych miastach, gdzie wybory w większym stopniu mają charakter anonimowy, a decyzje wyborcze częściej są podejmowane właśnie według klucza partyjnego.

Tabela 16

Czy w wyborach wójta (burmistrza, prezydenta miasta) wolał(a)by Pan(i) głosować:	Wielkość miejscowości				
	wieś	miasto do 20 tys.	miasto 20 -100 tys.	miasto 101-500 tys.	miasto powyżej 501 tys.
	w procentach				
- na kandydata popieranego przez partię, ugrupowanie polityczne, z którym Pan(i) sympatyzuje	21	25	21	26	30
- na kandydata niezwiązanego z żadną partią, ugrupowaniem politycznym	51	46	45	44	38
Trudno powiedzieć	28	29	34	31	32

★

★

★

Termin wyborów samorządowych zbliża się wielkimi krokami. Wysoki, w porównaniu z rokiem '98, poziom zainteresowania tym wydarzeniem politycznym jest zapewne związany z rozszerzeniem zakresu wyborów bezpośrednich o dokonywany przez obywateli, w klasycznych dwóch turach, wybór wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Po decyzji parlamentu w tej sprawie deklarowane zainteresowanie wyborami samorządowymi znacznie wzrosło.

W skali całego kraju samorzady sprawujące obecnie władzę nie mają wśród wyborców dobrych opinii. Wśród ogółu badanych przeważają osoby, które raczej nie poparłyby zgłoszonych przez nich kandydatów. Jeszcze bardziej krytyczni są zdeklarowani uczestnicy wyborów oraz respondenci lepiej zorientowani w polityce lokalnej.

Zdecydowanie najgorzej oceniane są władze samorządowe w największych miastach - połowa ich mieszkańców odrzuca możliwość ponownego głosowania na kandydatów związanych z obecnymi władzami, zarówno podczas wyboru radnych, jak i prezydenta miasta. Mimo iż w najmniejszych miastach i na wsi jest także więcej ocen „odrzucających” niż

„akceptujących”, w tych miejscowościach władze samorządowe są zarówno lepiej znane, jak i bardziej pozytywnie oceniane. O ile w największych miastach przewaga odsetka deklaracji odrzucających kandydatury związane z ugrupowaniami obecnie sprawującymi władzę nad akceptującymi jest blisko trzykrotna, o tyle w miasteczkach i na wsi sięga zaledwie kilku procent. Na wsi najsilniejsze są również tendencje antypartyjne, czyli niechęć do głosowania na kandydatury zgłoszone przez partie polityczne. Mieszkańcy dużych miast dużo częściej zgadzają się na logikę głosowania według sympatii partyjnych.

Na podstawie deklaracji respondentów można powiedzieć, że wiele wskazuje na to, iż zmiana charakteru wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast z pośrednich na bezpośrednie może radykalnie zmienić układ sił politycznych w samorządach wielu miast i gmin.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA

A N E K S

Tabela 1. Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w tych wyborach?

(%)

	Tak	Jeszcze nie wiem	Nie	Liczba osób
Ogółem	61	19	20	1060
Płeć				
Mężczyźni	67	18	14	506
Kobiety	56	19	26	554
Wiek				
18-24 lat	59	19	22	164
25-34	55	22	23	191
35-44	67	20	13	194
45-54	70	13	16	221
55-64	65	17	18	121
65 lat i więcej	49	21	30	170
Miejsce zamieszkania				
Wieś	68	17	15	389
Miasto do 20 tys.	66	18	15	144
20-100 tys.	60	19	21	194
101-500 tys.	47	24	29	200
501 tys. i więcej mieszk.	60	15	25	134
Wykształcenie				
Podstawowe	50	24	27	258
Zasadnicze zawodowe	61	17	22	323
Średnie	67	16	17	361
Wyższe	72	19	10	118
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	81	10	9	61
Prac.umysł.niż.szczebła	70	19	11	91
Pracownicy fiz.-umysł.	63	10	28	98
Robotnicy wykwalifikowani	74	13	13	78
Robotnicy niewykwalifik.	58	30	12	50
Rolnicy	84	10	6	65
Pracujący na własny rach.	48	30	22	40
Bierni zawodowo				
Renciści	51	23	25	119
Emeryci	58	17	25	193
Uczniowie i studenci	58	17	25	93
Bezrobotni	51	24	25	119
Gospodynie domowe i inni	50	31	18	53
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	74	17	8	154
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	64	20	16	74
sekt. pryw. poza rolnict.	64	15	22	199
prywatnym gosp. rolnym	81	13	5	71
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	58	22	20	151
300-399	68	15	17	101
400-599	64	18	18	189
600-800	65	14	21	166
Powyżej 800 zł	67	16	17	127
Ocena własnych war. mater.				
Złe	54	22	24	379
Średnie	64	18	18	476
Dobre	69	13	18	205
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	77	5	18	78
Raz w tygodniu	67	18	15	558
1-2 razy w miesiącu	61	18	21	150
Kilka razy w roku	47	25	28	182
W ogóle nie uczestniczy	42	20	38	91
Poglądy polityczne				
Lewica	70	15	16	252
Centrum	62	19	19	336
Prawica	75	11	14	205
Trudno powiedzieć	42	28	30	267

Tabela 2. Czy w wyborach do rady Pana(i) gminy/miasta wolał(a)by Pan(i) głosować: 1 - na kandydatów związanych z obecnymi władzami Pana(i) gminy/miasta; 2 - na kandydatów niezwiązanych z obecnymi władzami Pana(i) gminy/miasta

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	41	32	1059
Płeć				
Mężczyźni	25	44	31	506
Kobiety	29	39	32	553
Wiek				
18-24 lat	36	33	31	164
25-34	25	40	35	191
35-44	26	45	28	194
45-54	29	46	25	220
55-64	27	48	25	121
65 lat i więcej	19	32	49	170
Miejsce zamieszkania				
Wieś	30	44	26	389
Miasto do 20 tys.	33	40	27	144
20-100 tys.	25	37	38	194
101-500 tys.	27	35	38	200
501 tys. i więcej mieszk.	16	48	36	133
Wykształcenie				
Podstawowe	27	31	42	258
Zasadnicze zawodowe	28	43	28	323
Średnie	28	41	30	361
Wyższe	21	54	25	118
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	21	59	20	60
Prac.umysł.niż.szczebła	32	46	22	91
Pracownicy fiz.-umysł.	25	43	32	98
Robotnicy wykwalifikowani	27	36	36	78
Robotnicy niewykwalifik.	50	27	24	50
Rolnicy	46	43	11	65
Pracujący na własny rach.	18	43	39	40
Bierni zawodowo				
Renciści	23	36	40	119
Emeryci	20	42	38	193
Uczniowie i studenci	35	34	31	93
Bezrobotni	20	44	37	119
Gospodynie domowe i inni	31	35	34	53
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	29	45	26	154
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	30	40	30	74
sekt. pryw. poza rolnict.	26	43	31	198
prywatnym gosp. rolnym	49	41	10	71
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	30	40	30	151
300-399	40	37	23	101
400-599	32	43	25	189
600-800	21	48	31	166
Powyżej 800 zł	20	45	35	126
Ocena własnych war. mater.				
Złe	28	39	33	379
Średnie	26	41	33	476
Dobre	28	43	29	204
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	31	38	31	78
Raz w tygodniu	26	45	29	557
1-2 razy w miesiącu	33	35	32	150
Kilka razy w roku	28	39	33	182
W ogóle nie uczestniczy	19	33	48	91
Poglądy polityczne				
Lewica	37	42	21	252
Centrum	28	46	26	335
Prawica	23	52	25	205
Trudno powiedzieć	20	25	54	267

Tabela 3. Czy w wyborach do rady Pana(i) gminy/miasta wolał(a)by Pan(i) głosować: 1 - na kandydatów partii, ugrupowania politycznego, z którym Pan(i) sympatyzuje; 2 - na kandydatów niezwiązanych z żadną partią, ugrupowaniem politycznym

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	25	44	31	1059
Płeć				
Mężczyźni	27	44	29	506
Kobiety	24	43	33	553
Wiek				
18-24 lat	29	38	32	164
25-34	25	42	32	191
35-44	20	53	28	194
45-54	27	51	22	220
55-64	32	37	31	121
65 lat i więcej	20	34	46	170
Miejsce zamieszkania				
Wieś	21	52	27	389
Miasto do 20 tys.	26	42	31	144
20-100 tys.	26	36	38	194
101-500 tys.	28	41	31	200
501 tys. i więcej mieszk.	31	36	33	133
Wykształcenie				
Podstawowe	19	38	43	258
Zasadnicze zawodowe	23	48	29	323
Średnie	29	43	28	361
Wyższe	33	45	21	118
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	35	46	19	60
Prac.umysł.niż.szczębla	31	48	22	91
Pracownicy fiz.-umysł.	26	42	33	98
Robotnicy wykwalifikowani	29	45	26	78
Robotnicy niewykwalifik.	22	48	29	50
Rolnicy	32	53	15	65
Pracujący na własny rach.	16	46	39	40
Bierni zawodowo				
Renciści	22	35	43	119
Emeryci	26	36	38	193
Uczniowie i studenci	28	37	35	93
Bezrobotni	16	53	31	119
Gospodynie domowe i inni	17	55	28	53
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	32	41	28	154
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	26	47	27	74
sekt. pryw. poza rolnict.	25	48	27	198
prywatnym gosp. rolnym	33	52	15	71
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	19	52	29	151
300-399	31	48	21	101
400-599	22	45	33	189
600-800	24	47	28	166
Powyżej 800 zł	31	46	23	126
Ocena własnych war. mater.				
Złe	21	44	35	379
Średnie	25	44	31	476
Dobre	34	40	26	204
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	29	39	32	78
Raz w tygodniu	25	49	27	557
1-2 razy w miesiącu	26	43	31	150
Kilka razy w roku	27	37	36	182
W ogóle nie uczestniczy	21	29	50	91
Poglądy polityczne				
Lewica	38	41	21	252
Centrum	22	54	24	335
Prawica	34	47	20	205
Trudno powiedzieć	11	30	59	267

Tabela 4. Czy wie Pan(i), kto obecnie piastuje stanowisko wójta (burmistrza, prezydenta) w Pana(i) gminie/mieście?

	(%)		
	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	74	26	1059
Płeć			
Mężczyźni	78	22	506
Kobiety	70	30	553
Wiek			
18-24 lat	67	33	164
25-34	70	30	191
35-44	84	16	194
45-54	80	20	220
55-64	81	19	121
65 lat i więcej	61	39	170
Miejsce zamieszkania			
Wieś	79	21	389
Miasto do 20 tys.	82	18	144
20-100 tys.	74	26	194
101-500 tys.	64	36	200
501 tys.i więcej mieszk.	67	33	133
Wykształcenie			
Podstawowe	66	34	258
Zasadnicze zawodowe	73	27	323
Średnie	80	20	361
Wyższe	77	23	118
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	84	16	60
Prac.umysł.niż.szczebla	84	16	91
Pracownicy fiz.-umysł.	74	26	98
Robotnicy wykwalifikowani	81	19	78
Robotnicy niewykwalifik.	72	28	50
Rolnicy	95	5	65
Pracujący na własny rach.	84	16	40
Bierni zawodowo			
Renciści	62	38	119
Emeryci	71	29	193
Uczniowie i studenci	68	32	93
Bezrobotni	68	32	119
Gospodynie domowe i inni	67	33	53
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	89	11	154
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	67	33	74
sekt. pryw. poza rolnict.	76	24	198
prywatnym gosp. rolnym	94	6	71
Dochody na jedną osobę			
Do 299 zł	74	26	151
300-399	87	13	101
400-599	85	15	189
600-800	72	28	166
Powyżej 800 zł	70	30	126
Ocena własnych war. mater.			
Źłe	73	27	379
Średnie	74	26	476
Dobre	77	23	204
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	77	23	78
Raz w tygodniu	78	22	557
1-2 razy w miesiącu	71	29	150
Kilka razy w roku	72	28	182
W ogóle nie uczestniczy	54	46	91
Poglądy polityczne			
Lewica	83	17	252
Centrum	79	21	335
Prawica	76	24	205
Trudno powiedzieć	58	42	267

Tabela 5. Gdyby zwrócono się do Pana(i) o zgłoszenie kandydata do wyborów wójta (burmistrza, prezydenta miasta) to czy: 1 - potrafił(a)by Pan(i) wskazać taką osobę bez większego trudu; 2 - potrafił(a)by Pan(i) wskazać taką osobę, ale z pewnymi trudnościami; 3 - w ogóle nie mógł(a)by Pan(i) nikogo wytypować

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	22	29	43	7	1059
Płeć					
Mężczyźni	28	33	32	7	506
Kobiety	16	25	52	7	553
Wiek					
18-24 lat	18	32	48	2	164
25-34	22	31	40	7	191
35-44	24	33	37	6	194
45-54	30	30	35	5	220
55-64	21	35	38	6	121
65 lat i więcej	15	11	59	15	170
Miejsce zamieszkania					
Wieś	25	30	38	7	389
Miasto do 20 tys.	26	32	39	2	144
20-100 tys.	24	33	38	5	194
101-500 tys.	15	25	52	8	200
501 tys.i więcej mieszk.	15	21	53	11	133
Wykształcenie					
Podstawowe	16	22	52	10	258
Zasadnicze zawodowe	21	32	41	6	323
Średnie	23	32	40	5	361
Wyższe	33	25	36	6	118
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	41	26	31	2	60
Prac.umysł.niż.szczebla	21	33	38	8	91
Pracownicy fiz.-umysł.	20	40	37	4	98
Robotnicy wykwalifikowani	23	34	39	5	78
Robotnicy niewykwalifik.	19	36	37	8	50
Rolnicy	46	15	32	7	65
Pracujący na własny rach.	26	38	30	6	40
Bierni zawodowo					
Renciści	17	21	51	11	119
Emeryci	18	20	52	10	193
Uczniowie i studenci	16	34	48	3	93
Bezrobotni	15	34	43	8	119
Gospodynie domowe i inni	24	28	46	2	53
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	27	31	37	5	154
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	20	35	42	4	74
sekt. pryw. poza rolnict.	25	37	32	5	198
prywatnym gosp. rolnym	46	14	33	7	71
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	25	27	42	6	151
300-399	26	40	31	3	101
400-599	23	29	41	7	189
600-800	17	32	45	6	166
Powyżej 800 zł	28	24	42	6	126
Ocena własnych war. mater.					
Złe	24	27	42	7	379
Średnie	21	25	47	7	476
Dobre	22	39	33	5	204
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	26	22	41	11	78
Raz w tygodniu	23	31	40	6	557
1-2 razy w miesiącu	25	29	39	8	150
Kilka razy w roku	19	25	51	5	182
W ogóle nie uczestniczy	13	27	51	9	91
Poglądy polityczne					
Lewica	31	35	32	2	252
Centrum	23	29	43	6	335
Prawica	21	36	38	6	205
Trudno powiedzieć	12	18	57	13	267

Tabela 6. Czy w wyborach wójta (burmistrza, prezydenta miasta) wolał(a)by Pan(i) głosować: 1 - na kandydata związanego z obecnymi władzami Pana(i) gminy/miasta; 2 - na kandydata niezwiązanego z obecnymi władzami Pana(i) gminy/miasta

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	43	30	1059
Płeć				
Mężczyźni	26	45	29	506
Kobiety	29	40	31	553
Wiek				
18-24 lat	35	34	32	164
25-34	29	41	30	191
35-44	28	50	22	194
45-54	29	46	25	220
55-64	25	49	26	121
65 lat i więcej	18	37	45	170
Miejsce zamieszkania				
Wieś	32	44	24	389
Miasto do 20 tys.	26	46	28	144
20-100 tys.	28	38	34	194
101-500 tys.	26	38	36	200
501 tys. i więcej mieszk.	17	50	33	133
Wykształcenie				
Podstawowe	28	34	39	258
Zasadnicze zawodowe	29	45	26	323
Średnie	29	42	28	361
Wyższe	19	57	24	118
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	22	60	18	60
Prac.umysł.niż.szczebła	25	50	25	91
Pracownicy fiz.-umysł.	27	44	29	98
Robotnicy wykwalifikowani	31	47	22	78
Robotnicy niewykwalifik.	53	27	21	50
Rolnicy	43	47	10	65
Pracujący na własny rach.	19	45	35	40
Bierni zawodowo				
Renciści	22	37	41	119
Emeryci	21	43	36	193
Uczniowie i studenci	38	31	31	93
Bezrobotni	20	44	36	119
Gospodynie domowe i inni	32	37	31	53
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	26	50	24	154
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	30	44	26	74
sekt. pryw. poza rolnict.	29	45	27	198
prywatnym gosp. rolnym	46	46	8	71
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	30	44	26	151
300-399	33	41	26	101
400-599	31	44	25	189
600-800	24	48	29	166
Powyżej 800 zł	23	46	31	126
Ocena własnych war. mater.				
Złe	26	41	33	379
Średnie	29	42	29	476
Dobre	28	47	25	204
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	33	41	26	78
Raz w tygodniu	29	46	26	557
1-2 razy w miesiącu	35	37	28	150
Kilka razy w roku	21	43	36	182
W ogóle nie uczestniczy	17	36	46	91
Poglądy polityczne				
Lewica	39	40	21	252
Centrum	26	49	25	335
Prawica	24	55	21	205
Trudno powiedzieć	21	28	51	267

Tabela 7. Czy w wyborach wójta (burmistrza, prezydenta miasta) wolał(a)by Pan(i) głosować: 1 - na kandydata popieranego przez partię, ugrupowanie polityczne, z którym Pan(i) sympatyzuje; 2 - na kandydata niezwiązanego z żadną partią, ugrupowaniem politycznym

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	24	46	30	1059
Płeć				
Mężczyźni	24	47	29	506
Kobiety	23	45	32	553
Wiek				
18-24 lat	26	41	33	164
25-34	22	50	28	191
35-44	19	55	26	194
45-54	28	49	22	220
55-64	30	40	30	121
65 lat i więcej	17	38	46	170
Miejsce zamieszkania				
Wieś	21	51	28	389
Miasto do 20 tys.	25	46	29	144
20-100 tys.	21	45	34	194
101-500 tys.	26	44	31	200
501 tys. i więcej mieszk.	30	38	32	133
Wykształcenie				
Podstawowe	18	41	41	258
Zasadnicze zawodowe	22	48	30	323
Średnie	27	48	26	361
Wyższe	31	49	21	118
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	35	44	21	60
Prac.umysł.niż.szczebła	30	48	22	91
Pracownicy fiz.-umysł.	21	52	27	98
Robotnicy wykwalifikowani	22	54	25	78
Robotnicy niewykwalifik.	18	55	27	50
Rolnicy	35	51	14	65
Pracujący na własny rach.	18	45	38	40
Bierni zawodowo				
Renciści	22	36	42	119
Emeryci	23	41	36	193
Uczniowie i studenci	29	40	32	93
Bezrobotni	17	50	33	119
Gospodynie domowe i inni	14	54	32	53
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	31	46	23	154
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	28	46	26	74
sekt. pryw. poza rolnict.	20	53	28	198
prywatnym gosp. rolnym	36	50	14	71
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	23	49	28	151
300-399	28	49	23	101
400-599	21	51	28	189
600-800	19	52	29	166
Powyżej 800 zł	29	46	24	126
Ocena własnych war. mater.				
Złe	20	45	35	379
Średnie	22	47	31	476
Dobre	33	46	21	204
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	28	45	26	78
Raz w tygodniu	24	50	26	557
1-2 razy w miesiącu	23	47	31	150
Kilka razy w roku	21	42	36	182
W ogóle nie uczestniczy	22	32	46	91
Poglądy polityczne				
Lewica	35	46	19	252
Centrum	20	56	24	335
Prawica	32	47	21	205
Trudno powiedzieć	11	33	56	267